

af Skolekommissionens Medlemmer godt kunde vælges af Hjemmene, men nogle af dem burde som hidtil vælges af Kommunalraadene. Det er en Indrømmelse, men jeg tror, den maa være lidt større. Ministeren begrundede den saaledes, at man burde passe paa ikke at faa 2 Myndigheder, som stod mod hinanden, Kommunalraadene, Sogneraadene og Skolekommissionerne. Dertil vil jeg sige, at jeg ikke tror, der bliver en saadan Strid, thi der er ikke saa stor Forskel i Sammensætningerne, og desuden vil hver faa sit Omraade, Kommunalraadene faa nærmest med Midlerne, de andre derimod med Skolens indre Indretning at gøre.

Jeg gaar saa over til det 4de Afsnit. Det blev udtalt i Folketinget, at efter Regeringens Forslag vare Lønningerne rundeligg. Det kommer an paa, hvad Norm man bruger. Vil man sammenligne Lærerlønningerne ogsaa efter det ny Forslag med de Lønninger, som de fleste andre Embedsmænd eller Bestillingsmænd faa, kan man egentlig ikke kalde dem saa rundeligg; tages der Hensyn til Lærergerningens Betydning, kunde man det egentlig heller ikke; vilde man derimod tage Hensyn til Tidens økonomiske Billaar, kunde man maaske med nogen Ret sige det. Jeg er derfor for mit Bedkommende fornøjet med den Indskrænkning, som i Folketinget er stet i Ministerens Forslag med Hensyn til Lønningernes Størrelse, og jeg vil sige, at de Lønninger, som Folketinget har foreslaaet, ere forsvarlige, forsvarlige lige over for Lærerne i Retning af at staffe dem økonomisk Selvtændighed og holde dem fri for Næringsforger, og ogsaa forsvarlige, mener jeg, over for Kommunerne at udrede, da Kommunerne kun skulle udrede Begyndelseslønningerne. — Der er dog et Par Bemærkninger, jeg skal gøre med Hensyn til Lønningerne; den ene er denne, at der nede i Folketinget er foreslaaet, at Offer og Accidenser skulle bortfalde, men det vilde Ministeren ikke være med paa. Jeg kan dog ikke slutte mig til hans Begrundelse deraf. Han sagde, det var for Præsternes Skyld; det skalde vel betyde, at saa ville Præsterne ingen Afløsning faa af deres Offer og Accidenser. Jeg haaber, at den højtærede Minister ikke vil fastholde det. Man kunde i gamle Dage bruge Lærerne til mange Ting, da havde Lærerne blandt andet Forpligtelse til at løbe omkring med Provstestaven, løbe omkring med Embedsbreve fra Præst til Præst. Det slap vi fri for, og jeg mener, at vi heller ikke her skalde gøre dem afhængige af Præsternes Lønning, de to Ting komme ikke hinanden saa svært meget ved. Det vilde derfor være naturligt efter min

Mening, om Offer og Accidenser kaldt bort ved den ny Ordning.

Saa, dermed skal jeg saa — nu maa jeg jo se at blive færdig — forlade dette Afsnit om Lærernes Lønning og gaa over til de private Skoler. Det er igen et nyt Afsnit, som Folketinget har sat ind i Loven i alt Fald paa den Maade, hvorpaa det her staar, og det hænger sammen med, hvad jeg før udtalte om Skolekommissionerne. Dertil knytter sig jo ogsaa Forslaget om den flydende Lønning eller Skolepengene og dertil knytter sig for Resten ogsaa Lærebogspørgsmaalet, som jeg skal røre lidt ved til Slutning. Disse tre Punkter: Skolekommissionerne, den private Skole og de flydende Lønninger, som af Folketinget ere indførte her i Loven, gaa egentlig ud paa at hjælpe Hjemmene til en lille Smule mere Ret over for Almueskolerne, en lille Smule mere Indflydelse paa hele Skolelivet, end de hidtil have haft, og de staa altsaa meget i Forbindelse med hinanden. Paa enkelte Omraader tiltaler Skolepengesystemet mig slet ikke saa meget, navnlig maaske ikke for Byernes Bedkommende, da det der i alt Fald kan volde en Del Bryderi; men dersom dette Forslag om de ny Skolekommissioners Indretning og Virksomhedsomraade forfastes, maa jeg absolut holde strengt paa Skolepengesystemet, som det eneste Raaben Hjemmene i mange Tilfælde have over for en Skole, som paa en eller anden Maade, og mange Gange ogsaa med god Grund ikke er dem til Behag. Jeg siger, det hænger en lille Smule sammen med Lærebogspørgsmaalet. Det er nemlig aldeles vist, at det er Lærebogspørgsmaalet, der har stabt Frikskolerne i Danmark. Det er frem for noget andet Lærebogspørgsmaalet, Undervisningen netop i Religion. De ere en Frugt af en stærk religiøs Bevægelse, den saakaldte grundtvigste, og det er den stærkeste Bevægelse efter min Mening, som har været fremme efter Reformationens Dage. Hvor stærk den har været, kan man kende af dens Frugter: Højskolen, Frikskolen, Sognebaandsløsning, Valgmenighederne — det er altsammen Frugter deraf, saa der har været Kræfter i denne Bevægelse. Men at der er dannet Frikskoler, er navnlig stet af den Grund, at man var misfornøjet med den Undervisning, der i Skolerne gaves i Religion, navnlig dette Kamferi, som man havde i gamle Dage, men som man nu er kommet noget bort fra. Men lige saa lidt som man skal gøre Børnene i religiøs Henseende til Papegøjer, Efternaktere — for de forstaa jo ikke dette teologiske System — ligesaa lidt skal man gøre dem